

SHALOM HARTMAN מכון
INSTITUTE שלום הרטמן

הלילה הזה כולו שירה

Ha'layla Ha'zeh Kulo Shira

On This Night It Is All Poetry:

Exploring Passover through Contemporary Israeli Poems

- Hamutal Bar Yosef – Identity Class
- Amnon Ribak - Every Person Needs to Have a Certain Egypt
- Hagit Akcerman - Getting out of Egypt (Exodus)
- Yehuda Amichai – Reflections on a Seder Night
- Nathan Alterman - The Kid from the Haggadah
- David Ben Gurion - At the UN Commission on Palestine 1947

Identity Class
Hamutal bar Yosef

I am from here, my parents were born in the Gola (exile)
The called the Jewish state Geulah
I was born to the square Hebrew, upright, hungry
That was a good reason to be proud.
I was born in a kibbutz I walked barefoot
For good and for better we grew up like brothers,
The girls with the boys the happy times with the fears

In our kibbutz there was no synagogue
But erev Shabbat was a different time, special:
After a warm shower,
We were all dressed in white shirts
that had arrived all ironed from the communal laundry

And on erev Pesach
We reaped the new wheat
The Chaver who played the great Cohen had asked:
Did the sun set?
And we all responded: It did, it did and he asked again: shall
I reap?
And we all responded: Reap! Reap!
Then we gathered to celebrate the Seder
And we were all together
We did not think that what we had done was Jewish
We did not think that it was a good reason to be proud.

I am from here, most women light Shabbat candles here
For a whole week every year it is hard to get bread in most
places.
One day a year, a desert silence paralyzes most of the traffic
Two day a year the sound of the siren is a fire skewer
Heart wrenching.

Not a big people, not numerous
Living in a Jewish state
The only one we had loved and will love
And whatever it is worth for good and for better
It is a good reason to be proud,
Even now.

Translation: Rachel Korazim

2102 שְׁעוֹר זְהוּת חֲמוּטָל בַּר - יוֹסֵף

אָנִי מִכָּאן. הוֹרֵי נוֹלְדוּ בְּגוֹלָה.
הֵם קָרְאוּ לְמַדִּינָה יְהוּדִית גְּאֻלָּה.
נוֹלְדִיתִי לְעֵבְרִית הַמְרַבֶּעֶת, הַזְּקוּפָה, הָרַעֲבָה
וְזֹאת הֵיטָה סִבָּה לְגֻאוּה.
נוֹלְדִיתִי בְּקִבּוּץ. הִלְכִתִּי יַחֲפָה.
לְטוֹב וּלְמִיטָב גְּדַלְנוּ יַחַד כְּמוֹ אַחִים,
הַבְּנוֹת עִם הַבָּנִים, הַשְּׂמֻחוֹת עִם הַפְּחָדִים.

בְּקִבּוּצֵנוּ לֹא הָיָה בֵּית כְּנֶסֶת
אָבֵל עָרֵב שַׁבַּת הָיָה זְמַן אַחֵר, מִיַּחַד:
אַחֲרֵי מְקַלְחַת חֲמָה כָּלֵם עַד אֶחָד
הָיוּ לְבוּשִׁים חֲלָצוֹת לְבָנוֹת
שֶׁהִגִּיעוּ מִגְּהֻצוֹת מֵהַמְּכַבֵּסָה הַמְּשֻׁתָּפֶת,
וּבְעָרֵב פֶּסַח קִצְרָנוּ אֶת הַתְּבוּאָה הַחֲדָשָׁה.
הַחֲבֵר שֶׁהָיָה בְּתַפְקִיד הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל שָׁאַל: בָּא
הַשֶּׁמֶשׁ?
וְכָלֵנוּ עֲנִינוּ: בָּא! בָּא! הוּא שָׁב וְשָׁאַל:
הַאֶקְצֵר?
וְכָלֵנוּ עֲנִינוּ: קִצֵּר! קִצֵּר!
אַחֵר כִּי הִתְאַסְפָנוּ לַחֲגֹג אֶת הַסֵּדֶר
וְהָיִינוּ בְּיַחַד מְאֹד. מְאֹד בְּקִרְבָּה.
לֹא חֲשַׁבְנוּ שֶׁמָּה שֶׁעָשִׂינוּ הָיָה יְהוּדִי.
לֹא חֲשַׁבְנוּ שֶׁזֹּאת סִבָּה לְגֻאוּה.

אָנִי מִכָּאן. רַב הַנְּשִׁים מְדַלִּיקוֹת כָּאן נְרוֹת
בְּעָרֵב שַׁבַּת.
שְׁבוּעַ אֶחָד בְּשָׁנָה קָשָׁה לְהַשִּׁיג כָּאן לֶחֶם בְּרֵב
הַמְּקוֹמוֹת.
יוֹם אֶחָד בְּשָׁנָה דְּמָמָה שֶׁל מְדַבֵּר מִשְׁתַּקֵּת
אֶת רַב הַתְּנוּעָה.
שְׁנֵי יָמִים בְּשָׁנָה קוֹל הַצִּפִּירָה הוּא שְׁפוּד שֶׁל
אִשׁ.
רוֹצֵעַ לִבָּב.

עִם לֹא גְדוֹל וְלֹא רַב
חַי בְּמַדִּינָה יְהוּדִית
יַחֲדָה אֲשֶׁר אֶהְבְּנוּ וְנֵאָהֵב
וּמָה שֶׁהָיָה שָׂוָה
לְטוֹב וּלְמִיטָב
זֹאת סִבָּה טוֹבָה לְגֻאוּה
גַּם עַכְשָׁיו.

Every Person Needs to Have a Certain Egypt
Amnon Ribak

כָּל אָדָם צָרִיךְ מִצְרַיִם
אִמְנוֹן רִיבַק 2010

Every person needs to have a
certain Egypt,
To deliver themselves from
with a strong arm,
or with grinding teeth.
Every person needs terror and great darkness,
and comfort and promise and redemption,
that they would know to look up at the sky.
Every person needs
One prayer,
that would always be on their lips.
A person needs to bend once –
Every person needs a shoulder.
Every person needs to have a
certain Egypt,
to redeem themselves from, from the house of slavery,
to get out in the middle of the night to the desert of fears,
to march straight into the waters,
to see them open on both sides.

Every person needs a shoulder,
to carry the Joseph's bones,
Every person needs to straighten their back.

Every person needs to have a
certain Egypt,
and a Jerusalem,
and one long journey,
that they will remember forever
in their feet soles

כָּל אָדָם צָרִיךְ שְׂתֵהֵיָהּ לוֹ
אִיזוֹ מִצְרַיִם,
לְהִיּוֹת מְשָׁה עֲצָמוֹ מִתּוֹכָהּ
בְּיַד חֲזָקָה,
אוֹ בַּחֲרִיקַת שָׁנִים.
כָּל אָדָם צָרִיךְ אֵימָה וְחֹשֶׁכָה גְדוֹלָה,
וְנֹחֵמָה, וְהַבְטָחָה, וְהַצְלָה,
שֶׁיִּדְעוּ לִשְׂאֵת עֵינָיו אֶל הַשָּׁמַיִם.
כָּל אָדָם צָרִיךְ תְּפִלָּה
אֶחָת,
שְׂתֵהֵא שְׂגוּרָה אֲצֵלוֹ עַל הַשְּׂפָתִים.
אָדָם צָרִיךְ פֶּעַם אֶחָת לְהִתְכַּוֵּף –
כָּל אָדָם צָרִיךְ כְּתֵף.
כָּל אָדָם צָרִיךְ שְׂתֵהֵיָהּ לוֹ
אִיזוֹ מִצְרַיִם,
לְגַאֵל עֲצָמוֹ מִמְּנֵה מִבֵּית עֲבָדִים,
לְצֵאת בַּחֲצֵי הַלַּיִל אֶל מִדְּבַר הַפְּחָדִים,
לְצַעֵד הַיָּשָׁר אֶל תּוֹךְ הַמַּיִם,
לְרֹאוֹתָם נִפְתָּחִים מִפְּנֵי לְצַדִּדִּים.
כָּל אָדָם צָרִיךְ כְּתֵף,
לְשֵׂאת עֲלֶיהָ אֶת עֲצָמוֹת יוֹסֵף,
כָּל אָדָם צָרִיךְ לְהַזְדַּקֵּף.
כָּל אָדָם צָרִיךְ שְׂתֵהֵיָהּ לוֹ
אִיזוֹ מִצְרַיִם,
וְיְרוּשָׁלַיִם,
וְיִמְסַע אַרוֹךְ אֶחָד,
לְזַכֵּר אוֹתוֹ לְעַד
בְּכַפּוֹת הַרְגְלָיִם.

Translation: Vavi Toren, Rachel Korazim

יוצאת ממצרים
חגית אקרמן 2011

לא ביד חזקה
ולא ובזרוע נטויה
ולא ובמורא גדול
ולא ובאותות
ולא ובמופתים
אלא בהסוּס, בצעדים קטנים, בהילת חֶשֶׁךְ
בְּרַךְ
ובדבקות
ובכונה
ובדיוק
ובאהבה
נושאת סימנים קטנים כמו קמטי הזמן העובר, וחלופי עונות, גופי המשתנה, פניני געגועי.
יוצאת ממצרים.

Getting out of Egypt – Hagit Ackerman

Not with a strong hand
And not with an outstretched arm
And not with great awe
And not with signs
And not with wonders
Rather hesitantly, with small steps, terrified by darkness
Softly
Dedicated
Purposefully
With accuracy
And love
Carrying little signs like the wrinkles of passing time,
the transition of seasons, my changing body, the pearls of my longings.
Getting out of Egypt (Exodus)

הרהורי ליל הסדר יהודה עמיחי 1995

הרהורי ליל הסדר, מה נשתנה, שאלנו
מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות.
ורובנו גדלנו ולא נשאל עוד ואחדים
ממשיכים לשאול במשך כל חייהם, כמו ששואלים
מה שלומך או, מה השעה וממשיכים ללכת
בלי לשמוע תשובה. מה נשתנה כל לילה,
כמו שעון מעורר שתקתוקו מרגיע ורדים
מה נשתנה, הכל ישתנה. השינוי הוא האלוהים.
הרהורי ליל הסדר. כנגד ארבעה בנים דיברה
תורה, אחד חכם, אחד רשע, אחד תם ואחד
שלא יודע לשאול. אבל לא מדובר שם
על אחד טוב ולא על אחד אוהב.
וזו שאלה שאין לה תשובה ואם תהיה לה תשובה
לא ארצה לדעת. אני שעברתי את כל הבנים
בצרופים שונים, חייתי את חיי, הירח האיר
עלי ללא צורך והשמש הלכה לה וחגי פסח
עברו בלי תשובה. מה נשתנה. השינוי
הוא האלוהים. המות נביאו .

Reflections on Seder Night - Yehuda Amichai

Reflections on Seder night, Mah nishtanah, we asked,
"How is this night different from all other nights?" "How changed?" Most of us are grown up now and have
stopped asking, but some
go on asking all their lives, the way one asks
How are you, or what time is it, and keep on walking
without waiting for an answer. Mah nishtanah kol layla, "How changed is every night,"
Like an alarm clock whose ticking is soothing and soporific.
Mah nishtanah, ha-kol yishtaneh, "What has changed, all shall be changed." Change is God.
Reflections on Seder night. Of four sons does the Torah
speak: one wise, one wicked, one simple, and one who knows
not how to ask. But nothing is said there
about a good one, or a loving one.
And that's a question that has no answer,
and if there were an answer I wouldn't want to know.
I who have passed through all the phases of the sons
in their changing constellations, I've lived my life, the moon shed its light
on me for no reason, the sun went on its way, the Passovers
passed without an answer. Mah nishtanah. "What has changed?" Change is God, Death is his prophet.
Translation: Chanah Bloch and Chana Kornfeld

The Kid from the Haggadah
Nathan Alterman

He stood there in the market, among she goats and billy goats
Swinging its tail
As small as a pinkie
A kid from a poor home
A kid for two coins (zuzim)
With no adornments
No bell and no ribbon.

Nobody paid attention, since no one knew,
Neither the goldsmiths nor the wool combers;
That this kid
Will enter the Haggadah
and will be the hero of a song

But dad approached with light on his face
And bought the kid and caressed its forehead...
And this was the start of one of the songs
That will be sung forever,

The kid had licked dad's hand with its tongue
And touched it with its wet nose,
This, brother, was the first rhyme
for which the verse is "D'zabin Aba" that father bought....

It was a spring day and the wind was dancing
Girls were laughing with blinking eyes,
And dad and a kid entered the Haggadah
And just stood there both.

That very same Haggadah was already full
With wonders and great miracles
Therefore they stood on the last page
Hugging and pressed to the wall

The very same Haggadah then silently said
Okay, stand there kid and dad
In my pages smoke and blood are walking
I am talking of greatness and secrets

Yet I know that the sea will part for a reason
There is sense in breaking through walls and deserts
If at the end of the tale
A father and a kid
Are waiting for their turn to shine.

Translation: Rachel Korazim

הגדי מן ההגדה
נתן אלטרמן 1944

הוא עמד לו בשוק, בין תיישים ועזים,
ונפנף בזנבו
הקט כזרת.
גדי מבית עניים, גדי בשניים זוזים,
בלי קישוט,
בלי ענבל וסרט.

איש לא שם לו לבו, יען איש לא ידע,
לא צורפי הזהב, לא סורקי הצמר,
כי הגדי הלזה
יכנס להגדה
ויהיה גיבורו של זמר.

אבל אבא ניגש בפנים מאירים
וקנה את הגדי
וליטפהו על מצחו...
זו היתה פתיחתו של אחד השירים
שהיו מושרים עד נצח.

והגדי את יד אבא ליקק בלשון
ובחוטמו הרטוב נגע בה.
והיה זה, אחי, החרוז הראשון,
שפסוקו הוא "דזבין אבא."

יום אביב אז היה והרוח ריקדה
ונערות צחקו במצמוץ עיניים.
ואבא עם גדי נכנסו להגדה
ועמדו להם שם בשניים.

ואותה הגדה כבר מלאה מהמון
נפלאות ומופתים עצומים לגודל.
ולכן הם ניצבו על הדף האחרון
חבוקים
ודחוקים אל הכותל.

ואותה הגדה כה אמרה אז דומם:
טוב, עמדו לכם, גדי ואבא.
בדפי מהלכים העשן והדם,
על גדולות ונצורות שיחתי נסבה.

אך ידעתי כי ים יקרע לא בכדי
ויש טעם חומות ומדבר להבקיע,
אם בסוף הסיפור
עומדים אבא וגדי
וצופים לתורם שיזרח ויגיע.

נאום דוד בן-גוריון בפני ועדת החקירה של האו"ם

לפני כשלוש מאות שנה הפליגה לעולם החדש אניה ושמה, "מייפלואר" אנגלי אחד, היודע בדיוק אימתי הפליגה אניה זאת; וכמה אמריקאים יודעים זאת; היודעים הם כמה אנשים היו באותה אניה; ומה היה טיבו של הלחם שאכלו בצאתם.

והנה לפני יותר משלושת אלפים ושלוש מאות שנה, לפני הפלגת "מייפלואר", יצאו היהודים ממצרים, וכל יהודי בעולם, ואף באמריקה וברוסיה הסובייטית, יודע בדיוק באיזה יום יצאו: בחמישה עשר בניסן. וכולם יודעים בדיוק איזה לחם אכלו היהודים: מצות.

ועד היום הזה אוכלים יהודים בכל העולם כולו מצה זו בחמישה עשר בניסן, באמריקה, ברוסיה ובארצות אחרות, ומספרים ביציאת מצרים ובצרות שבאו על היהודים מיום שיצאו לגולה.

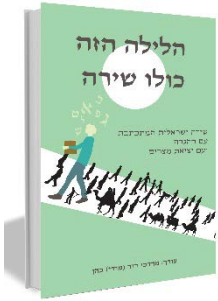
והם מסיימים בשני מאמרים: השתא עבדי, לשנה הבאה בני חורין. השתא הכא, לשנה הבאה בירושלים.

1947 דוד בן גוריון (מתוך נאום בפני ועדת החקירה של האו"ם)

David Ben-Gurion's speech at the UN Commission on Palestine, 1947

"300 years ago, there came to the New World a boat, and its name was the Mayflower. The Mayflower's landing on Plymouth Rock was one of the great historical events in the history of England and in the history of America. But I would like to ask any Englishman sitting here on the commission, what day did the Mayflower leave port? What date was it? I'd like to ask the Americans: do they know what date the Mayflower left port in England? How many people were on the boat? Who were their leaders? What kind of food did they eat on the boat?"

"More than 3300 years ago, long before the Mayflower, our people left Egypt, and every Jew in the world, wherever he is, knows what day they left. And he knows what food they ate. And we still eat that food every anniversary. And we know who our leader was. And we sit down and tell the story to our children and grandchildren in order to guarantee that it will never be forgotten. And we say our two slogans: 'Now we may be enslaved, but next year, we'll be a free people.'"

Hamutal Bar Yosef (1940) <http://www.hamutalbaryosef.com/english/>

משנה מנחות י ג כיצד היו עושים. שלוחי בית דין יוצאים מערב יום טוב, ועושין אותו כריכות במחבר לקרקע, כדי שיהא נוח לקצור. וכל העירות הסמוכות לשם, מתכנסות לשם, כדי שיהא נקצר בעסק גדול. כיון שחשכה, אומר ^א להם, בא השמש, אומרים הין. בא השמש, אומרים הין. מגל זו, אומרים הין. מגל זו, אומרים הין. קפה זו, אומרים הין. קפה זו, אומרים הין. בשבת אומר להם, שבת זו, אומרים הין. שבת זו, אומרים הין. אקצור, והם אומרים לו קצור ^א. אקצור, והם אומרים לו קצור. שלש פעמים על כל דבר ודבר, והם אומרים לו הין, הין, הין. וכל כך למה, מפני הביתוסים, שהיו אומרים, אין קצירת העמר במוצאי יום טוב.

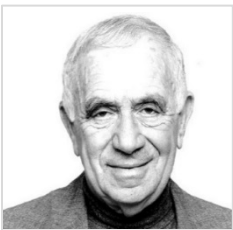

Amnon Ribak (1955) <https://www.facebook.com/amnon.ribak>

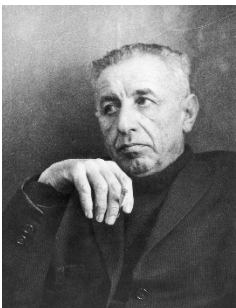

Hagit Ackerman

<http://www.bac.org.il/Cycle-of-the-year/article/cleaning-passover>

Yehuda Amichai (1924 - 2000)

Nathan Alterman (1910 – 1970)